

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom
za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " —
" četr " 2 " 20 "
Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " —
" četr " 2 " 60 "

Vredništvo in opravnštvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:
Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " 2krat,
4 " " " 3krat,
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Pad Francoske in Slaveni.

VII.

Vsa sedanja nemška srditost na Francoze in vse to tevtonsko sovraštvo je bilo za dobe te vojske več ali manj po brezvestnem nemškem časnikarstvu umetno narejeno, potem pa neprestano dobro netjeno in podpihanovo. Sovraštvo med obema narodoma iz časov prvega Napoleona je že zdavnej v pozabljalosti izginilo, posebno sta pa slavna v Parizu živeča in tudi tam umrla nemška pisateljica Heine in Börne s svojo klasično satiro največ k temu primogla, da je galofobija med Nemci strašno smešna postala. Cvet te satire na nemške frankofage je bil Börne-tov neprecenljivi „Menzel der Franzosenfresser“. Vpliv teh dveh slavnih pisateljev, naročito pa potem vpliv časa samega na Nemce je bil tak, da sta si oba naroda, akoravno ne srčna prijatelja, vendar popolnoma indiferentna postala. In vendar kakšen sad je že v zadnji vojski umetno izbujeni „furor teutonicus“ obrodil! — Ali eno sovraštvo je vsem Nemcem ukoreninjeno, ktero že od panteveka klije, to je sovraštvo proti Rusiji, odnosno proti vsemu Slavenstvu. V vsakem nemškem listu velikega cesarstva „Olle Willema“ in tudi ne redkokrat v Avstriji se že od nekdaj bere, in dandanes po teh velikanskih zmagaah tem bolj poudarja, da konečno morajo Nemci tudi s Slavenstvom račun napraviti, kakor so zdaj s Francozom, da mora poprej ali pozneje priti do tega najstrašnejšega evropskega okršaja, v katerem si bote Prusija in Rusija kakor voditeljici obeh sovražnih elementov nasproti stali. Vsak Slaven mora s žalostjo priznati, ka imajo Nemci prav, da bode, ako ne v desetih, skoraj gotovo v dvajsetih letih do tega strašanskega boja prišlo. Gotovo le se ni treba bati tega boja toliko časa, dokler osebna prijatelja „Olle Willem“ in Aleksander živita, ali življenje teh dveh starcev je le od denes do jutri.

In kakšne bi bile koc'e — ali „chances“ — pri taki vojski? Na eni strani bi stala preizvrstna nemška armada, kteri bi se navdušeno pridružili avstrijski Nemci, Magjari in Poljaki, torej skoraj cela Avstrija, Turčija in tudi Švedska, nko se njej le Finlandija obljudi. Na drugi strani bi bila Rusija sama tej ogromni sili nasproti, k večemu z jetično francosko zaveznico za nemškim hrbtom. Pri vsem našem velikem navdušenju za Slavenstvo smo si še le vedno toliko treznosti ohranili, da tukaj brez okolišanja izpovemo, ka bi bili v tacem slučaji po našem mnenju Rusi tepeni. Odkrito moramo reči, da imamo od taistih dob, kar je Omerpaša s svojimi bosimi Turki trikrat zaporedoma posebno pa pri Kalafatu Ruse tako namlatil, malo „rešpekta“ pred armado naših severno-slavenskih bratov. Gotovo da je hrabrost in pogumnost rusovskih vojščakov nad vsako dvombo vzvišena, ali ravno tako je klasična okornost in nespretnost rusovskih generalov že historična postala. — Vspeh tega velikanskega boja bi skoraj sigurno zavisel od tega, ali bi bila Francoska spet mogočen in vpliven faktor, ali bi spet toliko okrevala in se v toliko ojačila, ka bi bilo nemško cesarstvo primorano skoraj vso svojo armado, kakor je bilo zdaj, proti njej v boj poslati, ali pa ako bi takrat Francoska kot rusovska zaveznica le take peze bila, kakor je dandanes Španjolska.

Ako bi se prvi slučaj uresničil, da bi spet Francoska tako ojačila, brez dvombe bi potem Rusija zmanjšana iz te borbe izšla. Ali bati se je, ka je Bis-

mark s zadnjim mirom za to skrel, da bi Francoska v takem dogodjaju kot zaveznica v svoji važnosti bolj naličila. Pet milijard frankov plačila, otimanje Metza, Thionville in Bitscha, novo utrjenje Strassburga v zvezi s Kehlom, to so pogoji, ki morajo vsakega slona ali leva med državami pogubiti! Bismarck ima le vedno en cilj in konec pred očmi, kteri ga vodi, kakor zvezda sv. 3 kralje v jutrovo deželo, namreč: veličastna Nemčija pod Hohenzollerni. V dosegu tega cilja in konca se poslužuje vseh mogočih sredstev brez izbirka; po tem meri on vse svoje simpatije in antipatije. — V prvem pogovoru z Jules Favre-om v Ferrières-u je rekel Bismarck, da njemu le stoji do Alzasije, Loréne in do trdnjav, ne pa toliko do penez, ker teh imajo Nemci sami zadosti. Torej zakaj pa potem 5 milijard od Francoske zahtevati, ker je bilo zračunano, da bi bili vsi vojskini stroški z 1500 milijonov frankov popolnoma poplačani? Odgovor na to so nam dajali dan za dnevom vsi nemški uradni, oficijozi in neuradni listi: da je po Montecuculli-ovi besedi za vojskovanje treba denarja, potem denarja in na zadnje zopet denarja, da bo Francoska sigurno zmerom mislila na maščevanje teh strašnih zgubitkov, da jej je torej treba za dolgo dolgo časa odvzeti to prvo in zadnje sredstvo vsake vojske, da jo je treba ravno s tem v kratko rečeno do dobrega uobičiti! Znano je, da je Francozom neizmerno mnogo do tega stalo, da Metz obdržijo, da je v ta namen Thiers Bismarku za to najvažnejšo francosko trdnjavo še eno milijardo ponujal. Ali za vse take francoske ponudbe je bil Bismarck gluhi: Bismarck je vedno pred očmi migljalo, da on vsaj za 20 let skrbi najboljše za Nemčijo s tem, da Francozom edino pot, ktera je dozdaj v „Vaterland“ peljala, zamaši in zajezji. Skoz neutralizirani Luksenburg Francuzi ne morejo in ne smejo, ravno tako malo skoz neutralizirani teritorij Švice in Belgije, torej edini izlaz, kteri jih zdaj v Nemčijo pelje, gre memo Metza, Thionville-a, Bitscha, Pfalzburga, Strassburga in Kehla! Pri začetku zadnje vojske ni nihče na Francoskem mislil, da bi katerikrat mogoče bilo, ka bi oborožen tujec do Metza predrl; torej je bil Metz tudi, kakor se je poznejo izkazalo, za obsedovanje popolnoma nepripravljen. Pa v tej svoji nepripravljenosti je toliko časa zadrževal celo vojsko princa Fried. Karelja, broječo 250.000 mož! In ako bi bil imel zadosti hrane, dopuščajo vsi vojaški izvedenci, bil bi se lahko tudi 10 let, kakor stari Ilion, držal. To nam tolmači Thiers-ovo pogajanje, da je pri naloženi, že po sebi ogromni svoti petih milijard le še vendar šesto milijardo za Metz ponujal. Nemci pa, imajoči vedno pred očmi bodoči okršaj z Francosko in Rusijo bodo te že po sebi izvrstne, zdaj pridobljene trdnjave tako razširili in učvrstili, ka jim bo lahko stalo s kacimi 200.000 brambovcem (Landwehr) Francosko prodreti = hotečo armado morebiti celo enega milijona tako vzdržati, da še noben francosk vojnik Rena videl ne bo! In med tem, ko je Germanija na ta dva načina prihodnjega zaveznika Rusije skoraj na nič spravila, sta dobrovoljni starček Gorčakov in njegov go-spodar, duševni siromak Aleksander veselo prikimovala in postopanju svojih genialnih „prijateljev“ (?!) „Olle Willema, Bismarka in Moltke-te ploskala. Zakaj pa tudi ne? Ali nista imela tudi dosti vzroka za to? Saj so jima ti „prijatelji“ dali dovoljenje, vedé — po pregovoru „das Alter kindelt“ — kakšne igrače starcem najbolj ugajajo, ka si smeta na črnem morji zopet to-

liko ladij narediti dati, kolikor jih za zabavo ravno potrebujeta. Koliko pa je dandanes morsko brodovje vredno, ko torpedos obreže in luke varujejo, pokazala se ni upala nikjer nemškim obalom niti približati se. Dr. V. Zarnik.

Pismo Rusa Pogodina Čehu Fr. Palackemu.

Slavni ruski publicist in zgodovinar M. P. Pogodin je napisal Fr. Palackemu, vodji narodne stranke česke, ob priliki, ko so se bili česki poslanci (žalibog samo česki narodni poslanci) hrabro oglašili proti slaveno-sovražni Beustovi vnanji politiki, naslednji list, kteri kakor bodo bralci „Slov. Nar.“ videli, govori o slavenskih odnošajih posebe in o evropskih v obči. Čitali smo ga v českem listu za znanost in politiku, „Osvěta“, iz ktere ga je i hrvatski „Branik“ prinesel. Priobčujemo ga tudi mi, da naši bralci vidijo, kako se na Ruskem misli in kakó se hoče v bodoče čase delati.

Pogodin piše:

„Poštovani in stari moj prijatelj! Z največim veseljem in navdušeni smo tukaj v Moskvi, v ruski Pragi, prečitali vaš politički proglaš, kteri je politična izpoved českega naroda.

Narod česki je govoril lepe, iskrene, jedrne in hvalevredne besede, naj bi jih čula Evropa.

O dubu slavenskem ni bilo glasa, nego on se je stoprav sedaj začel na naše oči vzvijati do carstva visokega neba!

Duh slavenski, zatre in proganjen, trebi si siloj pot skozi zapreke neprijateljev svojih.

Koliko se razločujejo vaše skromne besede od zavijač evropske diplomacie, polne goljufivih not, koliko od glasa sedanjih ministrov in predsednikov, kteri drug drugega varajoč po vetrui idó, ki mu ni pota ni cilja ne poznajo!

Bodi vam čast in slava! Tako velja, da o vas govorí vsak Slaven. Nič ne dene, ako nimate iglenarske puške, niti to, ako ne morete nameriti kanonov armstrongskih, niti iz mitreléz posipati svoje neprijatelje s krupnim svinjem: poštene besede imajo svojo moč in nosijo dalje nego puška in kanon.

Najprej se razlegajo vaše besede do srca našega rôda, ki deli isto osodo z vami: one se prijemljejo srca moravskega, slovenskega, hrvatskega, dalmatinskega, srbskega, bosanskega in bolgarskega. Nas vseh srca se odpirajo glasu vašemu, in nas vseh bode tam pri vas 30 milijonov in v Rusiji 80 milijonov. Že to je nekaj vredno na vagi svetske pravde. V Evropi boste našli mnogo jib, ki se nagibljejo popolnem na vašo stran, na Francoskem, kteri ste duševno v rodu in celo v Angleški, ne gledeč na egoistično in brezdušno vlado, bodo se ljudje našli pošteni in svobodni; da celo v Nemškem, mislim jaz, ne bode celo prebivalstvo pokorno sredovečnemu pravu desnice, ktero se je zdaj v novem življenji ponovilo, popravljeno in znamebito dopolnjeno.

Ne spominjam Rusije, ker v Rusiji se vsi izobraženi in zavedni glasovi z vami soglašajo.

Z nemirom pričakujemo, kaj bode na to — ne grof Beust, nego vlada avstrijska reklá, kteri vi kljub vsem in tolikim trpljenjem, krivicam in udarcem prav po slavensko hudo z dobrim svetom vračate, na edino pravi pot jej kažete, na ktem hodeč bi se mogla izponora vzdigniti in okrepčati.

Samo vzajemna zveza raznih plemen na stanji enakega prava pod avstrijsko vlado zedinivših se, — ali kakor vi govorite, samo liberalna in na svobodi preobražena Avstrija, na podlogi svobodne samouprave narodov, daje obliko, v kteri more Avstrija živeti.

Mi o tem mislimo takó: Avstrija ima, vzemimo, 35 milijonov državljanov. V tem številu štejejo Slaveni 20 milijonov; Nemci, Magjari in Vlahi vsak po pet, ostalo število naj bo na manje rodnjake. Jasno je, da vlada mora iskati vso moč v srcu slavenskem, da pred vsem mora zadovoliti temu plemenu; ona mora hiteti, da dobi ljubezen in naklonost njegovo. Vse to tirja od nje pravičnost in prosto poštenje. Ako pak daje samo enemu bodisi ktemu koli plemenu prednost, nezadovoljnost mora biti na strani drugega — tako se dela zmešnjava in vrvanje, ktem se ni dal in se ne bode vrat presekati.

Avstrija pak je mislila drugače: ona je gledala korist svojo v pritiskavanji slavenske narodnosti. Rabila je preko dve sto let vsa mogoča nasilja. Ali je pa doseglia svoj cilj? To ne; nego je vzbudila, razvila in utrdila pred vsem duh narodni, ter je ta prebolel vse nezgode. No ako Avstrija ni mogla ničesa doseči, dokler je imela še vso moč v rokah, kaj hoče zdaj, ko je več nego 50 procentov svoje moči izgubila, ko je narod dozorel in raztreznil se v pritisku, prišel do samovesti? Neogibna pravičnost in prosto poštenje hoče: da se premeni sedanji sistem.

Pravica ta si je v oči vsem od strani gledajočim historijo avstrijsko in njene denašnje razmere.

Vi ste, dragi prijatelj, že davno počeli ojasnjevati to istino avstrijski vlasti.

Leta 1839, torej že pred 30 leti, ko sem se vračal jaz iz tujih zemelj, v katerih sem dolgo živel in razgovarjal se z vsemi našimi korifeji, ktere, žalibog, krije že hladni grob, — napisal sem v svojem poročilu, adresiranem na ruskega ministra uka, Uvarova, te besede: „Avstrija se more držati samo s tem pogojem, ako premeni način svojega dela, . . . ako vrne Slavenom njih pravice in jih ima, kakor se imajo prav v lastni otroci, ako v svojo obrano vzame jezik njih in izobraževanje. Ali žalibote na tako premeno se nedá nikakor misliti, ker med sluhom avstrijskim in med vpijočim glasom slavenskim je neko brez zračno brez dno.“

To denašnjega dne ni izginilo to brezno, niso ga celo odstranila pobitja leta 1848., 1859. in 1866. Avstriji so še vedno gluhi za glas slavenski, ki se razlega na okolo, vse to silneje in valovitije.

Da brate! Avstrija ne more razumeti, da so dva-krat dva četiri. Ona gledajoč ne vidi, slušajoč ne sliši.

Ona rajše pušča delati proti Slavenom in to za čudo nedosledno, pa ta nedoslednost škodi samo njej, med tem ko Slavene krepča in vzdiguje.

Kako bi razjasnili n. pr. to resnico: Magjari so se bili tek nedavno zarotili proti državi in zagrozili jej propast. Slaveni so jo z banom Jelačičem rešili, pridobivši si na pomoč rusko vojsko. Tu je za vse jasno, kdo jo je hotel pogubiti, kdo je bil prijatelj. Avstriji so tačas ovešali izdajnike, magjarske kolovodje, ktere so v roke dobili. Zdaj se je pa Magjaram zljubilo proslaviti te izdajalce avstrijske in domoljube magjarske. Avstriji so to slavnost ne samo s prijaznim očesom gledali, nego so jo še sami slavili, pozabivši svoje nekdanje vešanje.

Hrvate pak, kteri so hoteli ob istem času oslaviti Jelačića, ki je Beč rešil, začne vlada proganjati.

Magjari, ktori so bili Avstriji pogubo zagrozili, popeli so se na višek oblasti, dobili so z dualizmom pravo narediti si posebno državo, a zvesti Slaveni v Ogerski so si izvojevali s znojem svoje zvestobe, da jim Magjari delé milost in nemilost.

Ni-li to proganjanje dovoljno, uničiti potrpljivost Slavenov, ki štejejo 20 milijonov; ali jim to ne jemlje upanja v boljo bodočnost? Znamenje največe nezadovoljnosti že opazujemo. Koliko je vlada imela skrbi in napora z ustankom v Dalmaciji, ktere ni mogla nikakor zadušiti. Dolgo-li je temu, kar je bila krajina v orozji? Vrenje v Hrvatski moglo bi tudi prej dozreti, ter pariti grozno in na daleko.

Zdrava pamet nagovarja Avstrijo, naj premišlja zaježiti vulkan.

Ne sme pozabiti ni na to, da se v našem času izmenjavajo zgode edna strašnejša od druge, a mi jih komaj slutimo. Kakova je bila država, ktera je propala na dolgo časa! Francoska je bila močnejša od Avstrije in Turške; imela je več moći, več izvirov za pomočke, da se okrepi in obrani: pa glej, nesrečo od meseca dni!

Vidimo, hvalo bogu, kako eden edini človek more prenarediti образ celi državi in osodo celega pokolenja pred drugačiti. Ali je dolgo, odkar je Cavour uzjednil celo Italijo; a Bismark na prvo mesto vzdignil državo druzega reda, ktera se prej ni smela brez tuje privolje ni geniti?

Bodeli sedaj, solnce moje, tudi mati Slavenka rodila junaka! da bi tudi ne bil Cavour ali Bismark; dosta je da je podoben Čremu Juriju ali Leonu Gambetti, pa glej premene, ktere se nihče ne nadeja! Povsod je razstlanega trativa, ki bi gorelo, na gomile ga je, trebaš samo, da ti iskra švigne in požar je tu, ki se utegne daleč raztegniti, visoko švigati! . . .

(Konec prih.)

Dopisi.

— ipo.— Iz Ljubljane 29. aprila. [Izv. dop.]

Ravnokar je v tisku pod naslovom „Ein Program Lai-bacher Bürger“ cele 4 liste debela knjižica, ki obsega naslednje točke: 1. Ljubljanski meščani hoté mir v mestu. 2. Oni gojijo načelo pravne države, konstitucionalno, svobodno vredjenih razmer, humanizem in potrpljivost. 3. Pripoznavajo opravičenje narodnosti. Ona naj se čisla — in goji po razmerah istinite potrebe, pa vendar ni celoti ni posamezne na škodo, da se dosežejo viši intelektuvelni, moralični in ž njimi naravno zvezani gmotni nameni. 4. Nikdar še ni bilo naroda — države brez vere. Ljubljanski meščani se svoje trdno drže. Pripoznavajo vzvišeni poklic in dostojnost duhovnikov kakor njih ravnopravnost in ravnodolžnost (Gleichverpflichtung) kot državljan. 5. Spoštujejo mnene drugače mislečih, različna mnenja naj nimajo niti v društvenem niti v kupičskem življenju škodljivega vpljiva.

6. Svojih meščanskih pravic so hote posluževati prosto,

trdno se držajo ravno razvitih načel, mujali se bodo,

da jim pridobé razširjeno veljavo ter da se mladež od-

gojuje v enako realnem in objektivnem duhu. 7. Zah-

tevajo od zavoda porotnikov, da vsacega zdatno braní

proti napadom po časniki (tisku). 8. Vsakokratni

mestni očetje in župan naj imajo vedno v spominu, da

zastopajo skupnost meščanov, tedaj morajo skupnemu

blagru podrediti vse druge ozire. — Ta famozna knji-

žica potem nekoliko razvozluje navedene točke, pravi,

ka so ljubljanski meščani vsi vkljuk največe, najmoč-

nejše društvo (kar že vrabci po strehak čivkajo), pre-

melje za nameček še nekoliko besed n. pr.: mir, ne-

odvisnost, postavnost, ravnopravnost, potrpljivost itd.

ter konča z genjalnimi besedami „Auf freundliches

Wiedersehen.“ Kaj ta knjižica namerava in kdo so

njeni očetje, je do sedaj še neznano, vsakako je gotovo,

da veje iz programa pravi pravcati duh ljubljanskih

mežljnov, kar kaže zlasti točki 5. in 7., iz katerih

se razvidi, da jih je delal kdo, ki se boji zamere, ker

bi zbog tega utegnil za kaka 2 kr. manj rožičev ali

fig prodati. S 7. točko pa bi bil znajden prav istiniti

„Insektenpulver“ proti vsem žurnalistom, kajti vsacemu

malemu krojaču in krpaču bi morali zadostiti porotniki

in obsoditi časnikarje. Opomniti je še, da so ti časti-

telji ravnopravnosti svojo knjižico le

nemški dali v tisk, kar kaže zopet stare mežljne,

ki niti reklame ne umejo. To bo tedaj kaka strankica

za se, pa vsaj ne po baronu Konradu zaželeni

„Mittelpartei“? Videli bomo v kratkem, kaj in kako,

če bo dopustil prostor bomo dotične mežljne drugo-

krat dali na trlice. —

K. Iz Metlike 1. maja. [Izv. dop.] Nemila smrt nam je zopet tako vrlega in velespoštevanega narodnjaka vzela. Včeraj opoldne je umrl velečastni gospod Janez Škofic, župnik na Suhorji, 51 let star —

na plučni vnetnici. — Še v sredo je s. mašo služil ali ni jo dokončal, shrunil se je pri oltarji, in v posteljo prenešen, je že v petek po noči ob besedo prišel, in v nedeljo je svojo blago dušo izdihnil. — Skorej bi reklo, da je njegova zguba nenadomestljiva. Kar je on za olikanje, za blagor njemu izročenih duš storil, je neprecenljivo in velike hvale vredno. — S čisto pustega kraja, kjer ni nič kot trnje, koprive in brinje rastlo, je on z nevtrudljivim pridom — raj naradi. — Njive, trtje, vrte z najlepšim sadjem in cvetlicami, vse v najlepšem zglednem redu kinčajo kraj, kjer je popred čista puščina bila. Sadna in murvena drevesa v vrstah, prva ravno zdaj v prekrasnem cvetu, dajo zares raju podoben pogled, in ravno zdaj je nemila smrt tako pridnemu in zaslužnemu možu dalje delovanje zaprla. Ne morem vseh zaslug do konca popisati, omenim le to, da je Njih Veličastvo spoznavši velike zasluge rajnega blagovolila njemu red Franc Jožefa podeliti. Naj v miru počiva!

Iz Lesec 30. aprila. [Izv. dop.] Popotniki iz raznih krajev nam priovedujejo, da se domoljubni slovenski narod misli v veliki množini našega tabora udeležiti. Že smo čuli, da vas mislijo počastiti cela sokolska društva iz Ljubljane, Kranja, Planine in Ipave; naznanila smo že čitali, da se bodo udeležili rodoljubi iz vseh slovenskih pokrajin, tedaj bomo na gorenjskem taboru, kjer nam žuga najhuji germanizem, pravo zedinjenje Slovencev praznovali. Iz Zagreba se nam je dopisalo, da smemo tudi gostov iz Hrvatske in Slavonije pričakovati. Ako se tudi to uresniči, potem se bo z leškim taborom začelo jugoslavensko zedinjenje vršiti. Če le kakega vremenskega zadržka ne bomo imeli, bo naš tabor gotovo najbolj obiskovan in sicer že zaradi krasnega obljudenega kraja samega na sebi, posebno pa tudi zato, ker se bo blizu železniške postaje tabovalo. Ker nameravajo ustanovitelji tabora postaviti z ustanovitvijo kakega društva za duševni in materialni blagostan naroda pravi spominek rajnemu narodnemu boritelju dr. Tomanu, tako se oni od narodnjakov nadajo zdatnih pripomočkov. Slovenci iz vseh pokrajin in naši pobratimi po krvi in jezici pripravljajo se na naš tabor in pridite povekšati sijajno svečanost narodno; za to vas vabimo že sedaj uljudno po tej poti, kakor hitro bo pa vročilo se privoljenje, bo dotični odbor razposlal svoja povabila. Zberimo se na tisoče in tisoče, izrecimo svoje želje javno in glasujmo eno-glavo, da zahtevamo enake pravice kakor drugi narodi v Avstriji, s katerimi moramo tudi enake težnje nositi in vlada si bo gotovo prizadevala, da tudi enkrat nas usliši.

Z. — Iz goriške okolice. 29. apr. [Izv. dop.]

Do leta 1869 so bili na Goriškem vsi Slovenci še precej složni in edini. To leto pa so se razcepili v dve stranki, kjerih ena se je imenovala stranka „Mladoslovenc“ in se je zbirala okolo dra. Lavriča. Tej stranki je bila „starejša stranka“, ki se je držala prof. Marušiča in okraj. glavarja Winklerja, premlačna. Mladoslovenci so hoteli vse z enim skokom doseči, stari pa so hodili počasno pot in niso pozabljali, da je narodnemu gibanju nasprotna vlada, pa tudi tukajšno laško in nemško prebivalstvo. S povoda interpelacije dveh slovenskih poslancev v goriškem zboru zarad zedinjene Slovenije je prišlo med tema strankama do javnega razpora, ki se je očitno kazal najbolj pri zadnjih volitvah. Nasledek tega razpora je bil, da sta pri zadnjih volitvah padla dva moža, ki sta v prejšnjem deželnem zboru štela med najdelavnejše ude goriškega zборa. Že to in mnoge druge skušnje so bile izbudile med nami gorko željo, da bi se razpor poravnal. Ta želja se je bila izrekla tudi po vseh slovenskih časopisih. Mnogim se je zdelo najprimernejše, ko bi se sloga napravila v političnem društvu „Soča“, kajti novo društvo snovati prav za prav ne kaže, in ko bi se tudi osnovalo, ostalo bi vedno neko rivalstvo med starim in novim društвom, tako da bi goriški Slovenci vendar nikdar ne prišli do složnega političnega sodelovanja.

Da bi se dalo to doseči, je bil gosp. Kerševan, župan v Dornbergu, sprožil pri občnem zboru „Soče“ 13. t. m. predlog, da naj bi sedanji odbor Soče, kjer zastopa samo eno stranko na Goriškem, prostovoljno

odstopil, in da bi se potem po dogovoru izvolil nov odbor iz obeh strank, tako da bi si obe stranki podale roke v spravo in zedinile vse moči cele grofije goriške v združeno delovanje na korist naroda slovenskega.

Akoravno je Kerševan ta svoj predlog prav dobro in zmero razložil, brez da bi se bil kakake osebe dotaknil, zbudil je nepričakovani hrup med Sočinim odborom, in pustili so nekteri gospodje vse ozire na strani in jeli so Kerševana osebno napadati in tako vsakega, kateri je podpiral K.-ev predlog. Ker pa je ta predlog ogromni večini nazočih družnikov Soče, med katerimi je bila cela inteligencija društva, jako dopadal, so odstopili odborniki prostovoljno in upati je bilo, da bi se zaželena sprava in združenje med tem dovršilo, ker je bilo skleneno, da bi se še le pri drugi seji nov odbor volil. Opomniti je še, da se je bil dosedanji predsednik Soče, obče spoštovani dr. Lavrič odpovedal predsedništvu še med sejo in naznanil, da izstopi tudi iz dež. zboru. Uzrokova za ta izstop sicer ni naznanil, ali najbrže je to storil zarad svojega slabega zdravja.

Po tem dogodku je bil sklican občni zbor Soče na 27. aprila in bila je na dnevnem redu volitev novega odbora. Kerševan in ti, ki so bili učinili odstop starega odbora, so želeli resnično spravo in so predložili Sočinemu staremu odboru poslednjič kot pogoj sprave, da bi se izvolil odbor Soče tako, da polovica udovade na stranko starega Sočinega odbora, polovica pa na drugo stranko. Ob enem se je naznalo tem gospodom, da drugi stranki ni na tem ležeče, da bi spodrinali iz Soče dosedaj vladajočo stranko in na njeno mesto sebe posadili, ampak do sprave, in da ako se sprava ne dožene, noče boja pri volitvi in tudi nobenega posla v „Soči.“ Prišel je dan volitve in vse je na to kazalo, da bi bila sprava mogoča, posebno potem, ko je bil posrednik gosp. Dolenc predložil imenik novega odbora.

Ali pri volitvi se je pokazalo, da stari odbor ni hotel pristopiti občni želji po slogi, ampak da hoče „Sočo“ v svojih rokah obdržati in po svoje naprej politikovati. Po mnogih agitacijah, katerih tu ne bom javno našteval, da nesloga še bolj ne utrjujem, so bili z nova izvoljeni vsi stari odborniki, in upanje, da se složimo vsi, je splaval po Soči v morje. Opomniti je, da so bili skoraj vsi intelligentni udje Soče za spravo in da so tudi tako volili.

—cs. **Iz Dunaja** 27. aprila. [Izv. dop.] Naj mi bo dovoljeno Vaše bralce pozorne storiti na občekoristno podvzetje, ktero se tu ravnokar snuje. Nasproti mnogo in po vsej pravici grajanim spekulacijam, po katerih se je za časa tako imenovanega „Gründungsschwindel“ toliko zavodov sklicalo v življenje, nam je jako prijetno, ka vidimo snovati zavod, kjer se ne naranja na nikakoršno sleparijo, ampak na resno delovanje. To je namreč splošna vložnica (allgemeine Depositienbank), ki bo prihodnji teden izdala svoje delnice v podpisavanje. Ta zavod je hranilnica, v kjer se za vloge občinstva počenši od 1 gold. plačujejo več obresti nego doslej, manipulacija je prosteja in krajša. Vloženi denarji se v eskomptnem in hipotekarnem oddelku oddajajo obrtniji in posestvu. Ogromni dobički avstrijskih in ogerskih hranilnic, od katerih nektere osnovane na delnice, plačujejo do 50 pret. dividende, opravičujejo nado, ka se bo tudi splošna vložnica dobro obnesla, zlasti če se pomisli, da se bodo delnice izdajale al pari. —

Politični razgled.

Notranga zmešjava cisajtanska je od dne do dne — ne veča, ampak bolj očividna. Centralistični državni poslanci morajo grenke požirati, ker ne vedo sedanjemu ministerstvu delati prave opozicije.

Nemške novine svoje poslance grdo obirajo in jim nasvetujejo, naj vladi davkov ne dovolijo. Ustavoverni poslanci so med seboj nesložni. Rechbauerjeva svojina je v drž. zboru napravila za-se posebno shodišče, ustavoverni veliki posestniki se hoteli bajeti zgubiti v Hohenwartove mreže. Poljaki so v svojem shodišču proti prošnji ministra Groholskega izvolili si Groholsko-

vega nasprotnika za svojega predsednika. Shodišče „desnega središča“, v ktero zahajajo tudi Slovenci, hoče baje glasovati proti Hohenwartovim „reformatoričnim“ predlogom, češ da državni zbor deželnim zborom nima ničesa dajati. Prejšnji minister Petrič je neki hud nasprotnik Hohenwartovih predlogov. Vse to kaže, da ali v Avstriji avstrijske stranke več ni, ali pa da je ministerstvo ne ve poiskati in da Hohenwartovi tovariši nikakor ne zaslužijo priimka „avstrijskega ministerstva.“ Ako je „Vaterland“ verovati, je res tudi ministerstvo sprevidelo, da tako ne gre naprej; torej neki misli državni zbor in centralistične deželne zbere razpustiti, in tako dobiti federalistično večino v državni zboru. Stvar se lepo glasi, vendar se nočemo prezgo-daj veseliti, ker smo vajeni, da se nam naše nade zgubljajo po zraku in nezmožnosti.

Državni zbor, ki bi bil moral prvi dan po Hohenwartovih predlogih vedeti, kaj mu je s svojega stališča že njimi storiti je še le v tork volil odbor, ki se bo o predlogih posvetoval. Značajno je, da so morali 3krat voliti, predno so zverižili odbor, v katerem imajo centralisti ogromno večino in le še Poljaki malo manjšinico. Slovencev ni nobeden voljen. Čemu neki še sedé na Dunaji, če tam vse brez njih opravijo, če se nihče za-nje ne zmeni in če se tudi njih nobeden ne oglasi za domačo stvar!

Središnji odbor narodne stranke na Hrvatskem je oglasil v „Braniku“ oklic na volilce, katerim priporoča sledeče kandidate: Za županijo zagrebačko: Josip Šuškovič, kanonik; Antun Čop, inženir; Gjuro Balaško, obrtnik; Drag. Domjanić, posestnik; Tito Ožegovič, posestnik; Franjo Reizer, posestnik; Ivan Kralj, župnik; Josip Torbar, direktor realke; Mate Sladovič, posestnik; Ivan Pintar, inženir. Za županijo varaždinsko: Josip Milčić, selski sudac; Slavoljub Fink, župnik; Dr. Stjep. Spevec, profesor; Mavro Brooz, župnik; J. Vuković, župnik; Mio Bešvir, župnik; D. Antolek Orišek, pristav. Za županijo križevačko: Martin Ožegovič, vel. sudac; Julio Bubanović, vel. bilježnik; Josip Beruta, župnik; Ivan Mikovič, kanonik. Za županijo virovitičko: Pavao Kolarčić, predsednik hranilnice; Lazo Popović, župnik; Luka Užarević, župnik; Dr. Ignat Brlić; Franjo Lampe, župnik; Dr. Fr. Kviring; Ivan Vončina, lastnik tiskarnice; Franjo Regen, župnik. Za županijo riečko: Vjenc. Turković, trgovec; Matija Mrazović, odvetnik; Dr. Franjo Rački. Za županijo požeško: Josip Miškatočić, redaktor; Josip Turelli, vel. bilježnik; Josip Muzler, kot. sudac. Za županijo sriemsко: Ilija Perkačanski, župnik; Živko Odžić, župnik; Janko Tombor, župnik; Dr. S. Dimitrijević, kr. javni bilježnik; Dr. Alex. Rogulić, odvetnik; Pajo Grčić, odvetnik. Za grad Zagreb: Nikola Krestić, odvetnik; Ante Jakić, trgovec; Matija Mrazović, odvetnik. Za Varaždin: D. Pust, trgovec; Ivan Jagić, župnik. Za Osiek: Ilija Topalović, administrator župe; M. Aksentijević, trgovec. Za Bakar: Bartol Smajić, posestnik; Dr. M. Derenčin, kr. javni bilježnik. Za Karlovac: Dr. M. Makanec. Za Križevce: Dragutin Ferkić, župnik. Za Koprivnico: Viktor Špišić, odvetnik. Za Sisec: Tomo Novak, trgovec. Za Virovitico: Mirko Hrvat, odvetnik. Za Vukovar: J. Kristić, obrtnik. Za Djakovo: Dr. Franjo Rački. Za Rume: Svet. Nikolajević, odvetnik. Za Krapino: Josip Borovečki, administrator župe. Za Samobor: Milan Vizner, lekarnik. — Zagrebačka kandidata Mrazović in Jakić še kandidirata na dveh krajih, iz česar je sklepati, da volitev v Zagrebu ni posebno varna, a da sta omenjena kandidata neobhodno potrebna v zboru.

V nemškem državnem zboru ste se napravili dve stranki gledé Alzاسije in Lotringije; ena hoče ti deželi združiti s Prusijo, druga bi jih rada pustila samostalni. Bismark hoče imeti ju združeni s Prusijo in tako se bode stvar tudi rešila in ko bi se napravilo 300 strank.

Če je bilo že do zdaj malo poročati izpred Pariza, moramo denes skoraj čisto molčati. Ena vest je protivna drugi. Gotovo je, da se naprej bijejo in uničujejo, in da gre zdaj glavno prizadevanje Thiersove vlade na to, odvzeti upornikom trdnjavu Issy, in da uporniki trdnjavu branijo. Po telegramih zmaguje zdaj ta zdaj ona stranka, kakor je telegram v svet

poslala ta ali ona. Mirno se francoske homatije ne bodo razvoziale in zdaj jim še ni videti nobenega konca.

Razne stvari.

—r.— (Ljubljansko gledališče) Predstava, ktero je napravilo dram. društvo preteklo nedeljo na korist gosp. Meden-a, je napolnila gledališče, kar je dokaz, kako je beneficijant priljubljen pri slovenskem občinstvu. Napev iz opere „Lucia di Lamermoor“ so peli gosp. Meden in zbor prav izborni. Gospoda Medena je občinstvo takoj iz začetka divno nazdravljalo, na koncu pa štirikrat sklical na oder. Šaloigra „Diamant“ je brez vsakega dejanja, da se je res čuditi gosp. prestavljalcu, ka je bil tako pogumnega duha in je prestavil to šušmarijo. Vsem igralcem se je videlo, kako jim preseda neslana igra, zato jim pa ni bilo niti v skrbi, da bi jo dobrim igranjem napravili bolj okusno. Jako okrepevalno se je tedaj prilegla burka „Suknjo dol.“ Gosp. Noll se je odlikoval dobitkom in mimiko, ravno tako gosp. Kajzel. Izmed krasnega spola nam gre dolžnost najprej čestitati gospici Erbežnikovi, ki je nastopila prvikrat. Ona bo zdatna in ljubeznjiva moč našemu gledališču, treba samo da se odvadi vsacemu novincu lastne bojaljivosti ter poletni čas porabi za poduk. Gospica Podkrajšek-ova predstravlja lepe vdove in mične gospe kakor nalašč.

—r.— (Dramatično društvo) Predstava, dana na korist gospice Brusove in gospoda Šušteršiča je bila kljub pozemu času dobro obiskana. Občinstvo je vihrno izrazovalo svoje priznanje svoji ljubljenki g. Brusovi, ktera je pa tudi v igri: „Odkrila je srce“ mojsterski igrala. Izmed gospodov so se skazali ta večer posebno g. Graselj, ki je čez dolgo časa zopet nastopil, gosp. Noll, kot ljubeznjiv gozdnar in gosp. Kajzel z jaka drastično igro. Izborni je igral gosp. Šušteršič v ponovljeni igri „Živomrtva zakonska“ in si pridobil obilo pohvalo.

* (Zdravnik v Slov. Gradcu) Iz Grada se nam piše, da se služba c. kr. okrajnega zdravnika v Slov. Gradcu še ni razpisala in da se tudi ne bo, ker se zdaj pri graški namestniji ravno posvetujejo o organizaciji štirskih fizikatov; kakor zdaj stvari stojé, zgubi Slov. Gradec bržkone svojega c. kr. okrajnega zdravnika, in bi bilo tam lepo mesto le za praktičnega zdravnika, ker je zdaj v Slov. Gradcu samo en kirurg.

* (Razpisane službe) V Rožeku na Koščekem je razpisano mesto c. k. notarja, ki mora znati slovenski jezik. Prošnje naj se v 4 tednih izročé notarijatski komori v Celovcu. — Pri c. k. okrajni sodniji v Mariboru je razpisana služba c. k. okrajnega pristava. Znanje slovenskega jezika v razpisilu ni tirjano — čemu tudi, če nobeden dosedanjih uradnikov slovenski ne zna, zakaj bi moral znati novi pristav? Prošnje do 14. maja po službeni poti. Letna plača 800 fl. in s časom več.

* (Uradniška spovednica) Iz Postojne se nam piše o ondotnih uradnikih: C. k. okrajno glavarstvo v Postojni: Okrajni glavar Globočnik govori in piše slovenski; komisar Doxat govori kranjsko „šprah“; vendar zapiše v najnovejšem času tudi kako slovensko besedo; komisar Hočvar dobro govori in piše slovenski; avskultant Šanda govori in piše slovenski; finančni referent vrli narodnjak Robič piše večidelj in govori dobro slovenski; inženir Pilc je poljskega rodu, bi zadostoval denašnjim tirjatvam, ko bi se bolj slovenski učil; katasterski geometri Wunder in referent Petrašek, oba Čeho-nemci ne razumeta nič slovenskega*); okrajni zdravnik dr. Razpet piše in govori slovenski; okrajni ranocelnik Zcepuder, Idričan, ljubi kranjsko „šprah“; finančni komisar Maly, po rodu Gorénjec, študira kranjsko „šprah“

*) Radovedni smo, kako se od vseh občin tega okraja enoglasni sklep uresniči, kjer tirja, da mora prihodnji katasterski operat izključljivo v slovenskem jeziku dognan biti. To našo pravo bodemo ob svojem času toliko odločeno tirjali, nego smo bili na ta sklep vsled odločbe c. k. finančnega ministerstva, ddo. 27. julija 1867, št. 25590, naznajene po okrožnici od c. k. okraj. glavarstva postojnskega, ddo. 4. prosinca 1868, št. 5812, uvoden.

in „Naturgeschichte“ Slovencev; telegrafist Leeb, trd Nemec, koj mrzličen postane, če kaki slovenski telegram vidi. C. k. davkarja v Postojni: Davkar Sedlak, bi rad današnjim tirjatvam zadostoval in se slovenski učil, pa ima nekako bojazen; kontrolor Smole, ljubi kranjsko špraho, slovenski ne zna. — C. k. okrajna sodnija v Postojni: Okrajni sodnik Urbas govori in piše slovenski še precej, pa ne rad; pristava: Mühleisen govori in piše še dobro slovenski, Grčar Vojteh, kakor diják, sedaj Albert Gertscher, zna govoriti in pisati slovenski; kancelista: Negovetič in pl. Garzaroli lomita le kranjsko „špraho“, drugi

vendar slovensko piše če mu kdo narekva, prvi ne; odvetnik dr. Deu ne zna govoriti ne pisati slovenski; notar Bezeljak, narozen mož, govorí še dobro slovenski, pa ne pokaže nikakega slovenskega spisa.

* (Süd slavische Zeitung) bude izhajala od 5. maja počeniš kot dnevnik, a ne kakor se nam je zadnjič v naglici izpod peresa zmagnilo, kot tednik.

* (Slovensko pravniško društvo) Ljubljani združeno s podporami za pravoslovce se bode v kratkem osnovalo v našem središči in vse prijatelje pravnega narastaja prosimo že za naprej za dobrohotne svete. Tako beremo v „Pravniku.“

Listnica vredništva.

G. o v Gradcu: Hvala za prijazno pojasnilo. Z om enjim nam jako ustrežete in se bode dalo krasno porabiti.

Janežičevega slovnika

slovensko-nemški del

se želi kupiti za neko javno knjižico na Dunaji. Kdor bi ga hotel prodati, naj se blagovoli oglasiti pri vredništvu „Slov. Naroda“ in naznaniti pogoje, pod katerimi bi hotel slovnik oddati.

Vse predmete, ki se naznavajo po raznih časnikih, naj spadajo v eno ali drugo struko, poskrbi N. Glattau-a Bazar za 10 % cene, kakor jih dotične firme naznavajo. — Popolni cenik o več nego 15.000 predmetih zaston in franko.

Po naslednjih čudovito nizkih cenah

prodaja in razpošilja v kronovine

N. Glattau-a prvi parižki bazar za Avstrijo na Dunaji,

Stadt, verlängerte Kärntnerstrasse, Nr. 51, v Todesco-vi palači.

darila za gospode, gospe in otroke:

Blago iz dunajskega usnja,

znano kot najbolji fabrikat na svetu.

Ročne torbice za ženske z jeklenim obročem, ena prav velika gld. 1.20, 1.50; iz najfinejega šagrén-usnja s pozlačeno ključavnico in okvirom, ena po gld. 1.80, 2.50; velike gld. 3, 3.40; prav velike gld. 3.80, 4; s predtorbico za 1 gld. več.

Praktični portemonnais, za gospe, gospode in otroke, s pozlačenimi zapornicami ali gumi-trakom po kraje. 35, 50, 85; fini gld. 1, 1.30, 1.70; prav fini gld. 1, 2.50, 3, 3.50.

Praktični tokti za smodke po kraje. 40, 60, 80; fini gld. 1, 1.20, 1.50; najfinej gld. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50.

Pisma in denarnoše s praktičnimi predeli po kraje. 60, 80, gld. 1.; fine gld. 1.30, 1.50, 1.80; najfinej gld. 2, 2.40, 2.80, 3.20, 4.

Znamne knjižice (notiz) kraje. 10, 15, 20, 25, 30; najfinej v usnji vezane kraje. 40, 50, 60, 80 gld. 1.

Potne torbe iz najmočnejega usnja, s zaporno ključnico po gld. 2.10, 2.40, 2.70, 3.10, 3.70, 4, 4.30, 4.80. Cene računljene po velikosti.

Waterproof-popotni kovčegi, praktično upravljeni in razdeljeni po gld. 2.40, 2.80, 3.50, 4; prav veliki po gld. 4.50, 5, 5.50, 6.

Potne sklenice s kupico in usnjem prevlečene po gld. 1.20, 1.50, 1.80, 2.10, 2.40.

Krasni albumi

na izbiranje in v čudoviti mnogovrstnosti. eden za 25 podob kr. 35, 60, 80, gld. 1; najfinej okinčan gld. 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50; za 50 podob kr. 65, 90, gld. 1.20, 1.50; najfinej okinčan s podobami itd. gld. 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4; album za 100 podob gld. 3, 3.50, 4, 5 do gld. 12; za 200 podob gld. 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 7 do gld. 18, slednji v najnovej krasotni oblikah.

Albumi z muziko, igrajo, ko se odpro, dva lepa naapeva, kako pripravni za darila in kinč salona. V obliki pol osmerke, najlegantnej vezani gld. 8.50; še finej gl. 11, najfinej gld. 14, 16. V obliki 1/4 osmerke ravno tako upravljeni gld. 11, 12, 14, 16, 18; krasotvor v obliku četvorke gld. 14, 16, 18, 20, 24.

Pisne mape, vsaka s zaporom, kako praktične gld. 1, 1.20, 1.50, 2; s popolnim pisilnim orodjem gld. 2, 2.20, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50. Nesesérji najokusnejne izdelani z vsemi šivalnimi potrebščinami po kraje. 45, 60, 80, gld. 1; veliki gld. 1.50, 1.80, 2 itd.; prav veliki, najfinej gld. 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5; krasotvor za darila gld. 6, 7, 8, 10, 12, 14.

Pahlje za plese in šetanje v najčeži zberki. Ena priprosta, lepa, kraje.

Čestiti prebivalci po deželi, ki bi iz Dunaja kar koli radi imeli, lahko vse brez izjemka dobé iz N. Glattau-a pariškega bazara. Tudi najmanjše naročilo se strogo, solidno in vestno izvrši.

(2)

za Avstrijo na Dunaji Stadt, verlängerte Kärntnerstrasse Nr. 51, Eck der Wallfischgasse v Todesco-vi palači.

NB. Prodajalcem poseben rabat.